

În perioada 20-31 martie 2023, o delegație compusă din reprezentanți ai Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare (CNCAN), ai Societății Naționale Nuclearelectrice (SNN) și ai Misiunii Permanente a României pe lângă Organizațiile Internaționale de la Viena, reprezintă România la cea de-a VIII-a și a IX-a Reuniune de examinare a Părților Contractante la Convenția de Securitate Nucleară, care se desfășoară la sediul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA) din Viena, Austria.

România a ratificat Convenția privind Securitatea Nucleară, adoptată la Viena la 17 iunie 1994, prin Legea nr. 43 din 24 mai 1995 (<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/5992> ; <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/34513>). Convenția a intrat în vigoare la 24 octombrie 1996 și urmărește aplicarea, de către toate Părțile Contractante, a principiilor și instrumentelor recunoscute la nivel internațional pentru asigurarea unui nivel înalt de securitate nucleară. Convenția vizează stabilirea unor direcții internaționale la care să subscrie toate statele care dețin centrale nucleare electrice, pentru menținerea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare.

În conformitate cu prevederile Art. 3 din Convenție, aceasta se aplică securității instalațiilor nucleare, așa cum sunt ele definite în cadrul Art. 2 (orice centrală nucleare electrică civilă, fixă, aflată sub jurisdicția statului respectiv, inclusiv instalațiile de depozitare, manipulare și tratare a materialelor radioactive de pe același amplasament și care sunt direct legate de exploatarea centralei nucleare electrice).

În conformitate cu prevederile art. 20 din Convenție, Părțile Contractante se întrunesc periodic în cadrul reuniunilor de examinare, pentru analizarea rapoartelor naționale (elaborate și prezentate ca urmare a prevederilor Art. 5). Aceste rapoarte conțin măsurile întreprinse la nivel național pentru îndeplinirea obligațiilor ce decurg din aplicarea acestei Convenții.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, CNCAN este autoritatea națională competentă în domeniul nuclear, care exercită atribuțiile de reglementare, autorizare și control, având printre atribuțiile principale și cooperarea cu instituții similare din alte state. Totodată, în conformitate cu prevederile Art. 35 din Legea nr. 111/1996, CNCAN controlează aplicarea prevederilor acordurilor și tratatelor internaționale în vigoare privind securitatea și siguranța instalațiilor nucleare și radiologice, a materialelor nucleare și surselor de radiații ionizante.

Cu referire la aplicarea prevederilor Convenției, CNCAN este punctul de contact în relația cu Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) în ceea ce privește implementarea Convenției și are responsabilitatea elaborării raportului național.

Raportul României prezintă măsurile luate pentru îndeplinirea obligațiilor ce revin țării noastre în calitate de Parte Contractantă la Convenția de Securitate Nucleară. Aceste măsuri se referă la asigurarea securității instalațiilor nucleare, la stabilirea și menținerea cadrului legislativ și de reglementare care guvernează securitatea instalațiilor nucleare, la responsabilitățile care îi revin titularului de autorizație, la asigurarea resurselor financiare adecvate pentru menținerea securității instalațiilor nucleare pe toată durata de viață a acestora, la stabilirea și aplicarea de programe de asigurare a calității, la evaluarea securității instalațiilor nucleare, la asigurarea protecției radiologice, la pregătirea și răspunsul la situații de urgență, precum și la aspecte specifice legate

de amplasarea, proiectarea, punerea în funcțiune și exploatarea instalațiilor nucleare, fiind structurat pe capitole corespunzătoare articolelor 6 – 19 din Convenție.

Cel de al 9-lea raport național al României în cadrul Convenției privind securitatea nucleară a fost elaborat de CNCAN și include contribuții din partea titularului de autorizație pentru centrala nuclearelectrică Cernavodă, deținută și exploatată de SNN. Raportul furnizează informații cuprinzătoare privind progresele înregistrate în perioada August 2019 - August 2022. Raportul este disponibil pentru consultare pe pagina de internet a AIEA: [https://www.iaea.org/sites/default/files/22/08/romania\\_nr\\_9th\\_cns\\_.pdf](https://www.iaea.org/sites/default/files/22/08/romania_nr_9th_cns_.pdf)

Raportul României pune în evidență cele mai importante progrese înregistrate de țara noastră în perioada de la cea de a VII-a reuniune de examinare:

- actualizarea cadrului de reglementare a securității nucleare (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 7 al Convenției);
- pregătirea specialiștilor CNCAN în cadrul programelor de cooperare tehnică aflate în desfășurare (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 8 al Convenției);
- revizia și actualizarea cerințelor și ghidurilor, respectiv implementarea activităților privind dezvoltarea și evaluarea culturii de securitate nucleară (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 10 al Convenției);
- îmbunătățirea programelor de pregătire pentru personalul centralei nuclearelectrice de la Cernavodă (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 11 al Convenției);
- revizia și actualizarea cu informații mai detaliate a programului de îmbunătățire a performanței umane în cadrul CNE Cernavodă (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 12 al Convenției);
- îmbunătățiri aduse Sistemului de Management Integrat la centrala nuclearelectrică de la Cernavodă (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 13 al Convenției);
- îmbunătățiri privind evaluările de securitate nucleară (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 14 al Convenției);
- îmbunătățiri aduse programului de protecție radiologică (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 15 al Convenției);
- îmbunătățiri în domeniul pregătirii pentru situații de urgență (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 16 al Convenției);
- acțiuni de îmbunătățire implementate ca rezultat al celor mai recente analize și evaluări de securitate nucleară (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolele din raportul național corespunzătoare Articolelor 17, 18 și 19 ale Convenției);

- îmbunătățiri aduse procedurilor de răspuns la tranziții și condiții de accident și îmbunătățiri ale procesului de colectare, analiză și utilizare a experienței de exploatare (informații referitoare la acest subiect sunt furnizate în capitolul din raportul național corespunzător Articolului 19 al Convenției).

Raportul național al României privind Convenția de Securitate Nucleară reprezintă un document de referință, care oferă o imagine completă a activităților importante pentru securitatea nucleară atât din perspectiva reglementării cât și din perspectiva măsurilor luate de titularii de autorizație pentru asigurarea funcționării în siguranță a instalațiilor nucleare.

După publicarea raportului național, în pregătirea reuniunii de examinare, a avut loc prima parte a procesului de evaluare inter-pares, în cadrul căruia fiecare Parte Contractantă are dreptul și obligația de a adresa întrebări scrise celorlalte țări.

În urma primei faze a procesului de examinare, de către Părțile Contractante, a raportului României, s-au primit 108 întrebări și comentarii, din partea a 15 țări: Belgia, Bulgaria, Canada, Emiratele Arabe Unite, Elveția, Federația Rusă, Finlanda, Franța, Ghana, India, Irlanda, Pakistan, Republica Cehă, Statele Unite ale Americii, și Ucraina. Întrebările primite au vizat, printre altele, aspecte legate de reglementările emise de CNCAN, resursele financiare și de personal ale CNCAN, proiectele de cooperare tehnică la nivel internațional, modul de reglementare și evaluare a culturii de securitate nucleară, programele de pregătire și strategia de resurse umane pentru CNE Cernavodă, eforturile și programele implementate pentru îmbunătățirea factorului uman în cadrul centralei, inspecțiile CNCAN pe perioada pandemiei, interfețele dintre securitatea nucleară și protecția fizică, evaluarea hazardurilor externe, exercițiile, cerințele și măsurile pentru pregătirea și răspunsul la situații de urgență, securitatea cibernetică pentru sistemele industriale de control, planurile privind reluarea construcției Unităților 3 și 4, re tehnologizarea Unității 1 a CNE Cernavodă și resursele necesare, dificultățile întâmpinate în perioada pandemiei de Covid-19 și măsurile implementate, resursele pentru reglementarea, autorizarea și controlul reactoarelor modulare.

În urma revizuirii rapoartelor elaborate de Părțile Contractante la Convenție, România, prin CNCAN, a formulat în scris și a transmis un număr de 39 de întrebări și comentarii, pentru 12 țări: Belgia, Canada, China, Coreea de Sud, Elveția, Emiratele Arabe Unite, Finlanda, Franța, India, Norvegia, Olanda și Statele Unite ale Americii. Întrebările au vizat aspecte legate de limitele și condițiile tehnice de operare, implementarea abordării sistematice pentru pregătirea și calificarea personalului pentru operarea centralelor nucleare, prevenirea utilizării componentelor contrafăcute, frauduloase sau suspecte, organizarea evaluărilor independente de securitate nucleară, simulatoarele integrale pentru pregătirea operatorilor, activitățile de învățare dinamică, inspecțiile și actualizarea cerințelor de reglementare.

Reuniunile de examinare au loc, în mod normal, odată la fiecare 3 ani și sunt privite ca cel mai important proces internațional de analiză a evoluției standardelor și practicilor legate de securitatea nucleară. Din cauza pandemiei de Covid-19, cea de-a VIII-a reuniune de examinare, programată inițial pentru 2020, a fost amânată și s-a decis desfășurarea acesteia în aceeași perioadă cu cea de-a IX-a reuniune de examinare, în perioada 20-31 martie 2023.

În cadrul reuniunii de examinare, fiecare Parte Contractantă prezintă raportul de țară și răspunde la întrebările adresate în timpul ședinței de celelalte țări, în cadrul celei de-a doua faze a procesului de examinare.

În baza raportului național, a răspunsurilor la întrebările formulate de părțile contractante, în scris sau verbal, precum și a modului de reprezentare și participare activă în cadrul reuniunii de examinare, i se recunoaște unei țări îndeplinirea obligațiilor ce derivă din Convenție.

În virtutea principiului îmbunătățirii continue a standardelor și practicilor de securitate nucleară, fiecare țară primește, în urma evaluării din cadrul procesului de examinare, o serie de sugestii și/sau recomandări care trebuie implementate până la următoarea reuniune de examinare. De asemenea, pentru fiecare țară se identifică și se recunosc anumite practici care conferă un standard mai ridicat de securitate comparativ cu practicile urmate de alte țări, acestea fiind numite bune practici și având potențialul de a deveni recomandări pentru alte părți contractante.

România a demonstrat că îndeplinește toate obligațiile care decurg din Convenția privind securitatea nucleară, iar procesul de examinare din cadrul Convenției a asigurat recunoașterea capacității țării noastre de a menține standarde ridicate de securitate nucleară și de a le îmbunătăți continuu, pentru desfășurarea în condiții optime a programului nuclear național.